

Reisebeskrivelse fra Kirkenesturen 2024 - 4.– 8. april

For 21. året på rad reiste vår leder, major Tom Gjestvang til Sør-Varanger. Denne gang med fire reserveoffiserskolleger fra NROF Vestoppland og NROF Oslo.

Årets deltakere var oblt Stein Aksel Aaslund, Gjøvik, kaptein Trond Myhrer, Gjøvik, kaptein Bjørn Anders Hoff, Jaren og oblt Arnfinn Vik, NROF Oslo.

Ankomst

Deltakerne ankom Kirkenes lufthavn **torsdag 4. april** kl. 1030 etter ei fin innflygning til Kirkenes Lufthavn med sol og blå himmel.

På Lufthavnen fikk vi tildelt Toyota Hiace leiebil for årets opphold. Vi reiste videre til GSV leir hvor vi fikk utlevert adgangskort, og videre inn til velferdsbygget Vargheim hvor vi spiste lunsj. Vargheim er velferdshuset på GSV med kinosal, svømmebasseng og kantine.

Så ble det en liten tur til Kirkenes sentrum for en sightseeing. Her traff vi tre kjente granasokninger som var på pilketur til flere røyevann like øst for sentrum. Vi var også på et bakeri, og drakk kaffe og spiste nydelige kaker.

Depot og historietime

Etterpå gikk turen til leiren igjen og depotet. Her fikk vi en orientering fra intendant Pål Ivar Bye om teknisk verksted, lager for snøscootere og beltevogner, samt luftvernutstyr/raketter – droner, og

erfaringer fra krigen i Ukraina. Så var det uttak av utstyr. Dette var i hovedsak utstyr til snøscooterturen på lørdag og søndag. Det var tydelig at dette turopplegget er godt innarbeidet for vi ble møtt med bare velvilje av to blide og kjekke damer som delte ut utstyr til oss.

Så var det orientering på Vargheim ved tidligere offiser Harald Enebakk som hadde 28 års tjeneste i GSV. Han var nå pensjonist, men var svært aktuell vedr GSV sitt 100 års jubileum i 2021 hvor det ble feiring med gjester, jubileumsutstilling med historiske fakta, og utgivelse av bok som Enebakk var redaktør for. Her var det gjort en kjempe jobb for å vise frem GSV historie.

Major Gjestvang takket Enebakk for en flott orientering, og takket for at han stilte opp i år også. Han fikk en liten gave fra NROF Vestoppland.

Foredrag med Frode Berg

Så reiste vi inn til Grenselandmuseet i Kirkenes hvor NROF Varanger v/leder Nils Otto Pleym hadde foredrag med Frode Berg for foreningens medlemmer og øvrige inviterte. Det var et meget godt og personlig foredrag om hans etterretningstjeneste. Han var tilbake i hjembyen Kirkenes og skulle for første gang fortelle sin historie etter nesten to år i russisk fengsel. Berg ble arrestert i desember 2017 og benådet i november 2019. Berg har fortalt at han var i Moskva på oppdrag for norsk etterretning.

Etter orienteringa var det pizza og mineralvann servert av NROF Varanger i foajeen. Praten gikk livlig blant deltakerne om dette viktige temaet.

På kvelden reiste vi til Brattli som ligger sørover mot Svanvik hvor vi installerte oss i hytta til leder Nils Otto Pleym, denne var helt ny. Her var det alle fasiliteter. Det var godt å komme i seng etter en lang dag.

Nordlys ved Brattli

Sjef på Garnisonen i Sør-Varanger (GSV)

Etter frokost **fredag 5. april** dro vi til GSV igjen. Kl 0900 hadde vi orientering ved sjef GSV, oblt Michael Rozmara. Han orienterte om sin tid i Forsvaret, GSV sin beliggenhet mot øst, samarbeidet mellom Forsvaret, HV17 og politiet i Øst-Finnmark. Det spesielle med grensetjenesten som ble utført av soldater i førstegangstjeneste – som, alltid var klare. Han fortalte konkret om denne krevende tjenesten hele året. Videre om etikkplattformen, HMS ved tjenesten, og utfordringer med å rekruttere befa/beholde befalet så langt nord. Major Gjestvang takket Rozmara for en flott orientering og for at han stilte opp for oss.

Så reiste vi inn til Kirkenes sentrum hvor vi gikk en tur i sentrum. Her så vi på Kirkenes, Rådhuset, Det Russiske Grensekonsulatet i Kirkenes, Kirkenes kirke, Kimek Fabrikk og Pensjonisten Kafe.

Kirkenesbefolkningens stille protest mot Ukrainakrigen utenfor Det Russiske Grensekonsulat

Besøk på Grensekommisariatet

Vi gikk videre til Grensekommisariatet og ankom der kl. 1200. Her ble tatt godt imot av

grenseinspektørene Tor Erik Pedersen og Tore Johan Olsen. De fortalte om organiseringen, oppgaver for dem ved grensen, og ikke minst om samarbeidet med det norske politiet i Kirkenes.

Etterpå fikk vi servert brus og baguetter til lunsj. Major Gjestvang takket begge grenseinspektørene for en flott orientering, og takket for at de stilte opp for oss.

Søringene utenfor Grensekommisariatet

Orientering hos Politiet

Veien videre gikk til Politibygget og et besøk ved Øst-Finnmark politidistrikt i Kirkenes. Her ble vi kl. 1300 møtt av politiinspektør Lars Blix Olsen. Han har tidligere vært arbeidskollega av vår reiseleder som tidligere har vært politiinspektør i Kirkenes.

Tittelen på hans foredrag var: *Hvordan blir vi påvirket av Russland i dag i lys av deres krig mot Ukraina.*

Blix Olsen startet med å se på Øst-Finnmark i et strategisk perspektiv – hvilke betydninger vil nordområdene har for Norge i framtida, sett opp mot fiskeri- og oljeressurser og nye seilingsleder mot Asia. Han tok oss videre med til de operasjonelle utfordringene i Finnmark med bl.a. store avstander, kulde og mørke for å nevne noen. Med vinterstengte veier er det 63 mil fra Kirkenes til Kjøllefjord lensmannskontor - det kontoret som ligger lengst borte fra hovedbølet! Kulda stiller store krav til bekledning og utstyr ellers. Utstyr som Politiets data- og materieltjeneste har utprøvd i indre Østlandet duger ikke i ekstreme forhold, og politiet i Finnmark kjøper derfor utstyr selv som de uniformerer og tar i bruk. Blix Olsen avsluttet med å redegjøre for samarbeidet med grensevakta som utøver grensebevoktningen på vegne av politimesteren i Øst-Finnmark som et Schengen-opdrag.

Han roste dette samarbeidet og fortalte at ved siste Schengen-inspeksjon i 2010 framkom det ingen bemerkninger til hvordan dette arbeidet ble organisert og utført.

Blix Olsen viste til Forsvarskommisjonens rapport av 2021, - Nå er det alvor – STM 14- 2023 og Nasjonal trusselvurdering fra PST STM 17-2023.

Hans siste refleksjon var: ***Vi må være mer observante nå – tenke over hva man hører og ser rundt seg.***

Major Gjestvang takket Blix Olsen for en flott orientering, og takket for at han stilte opp i år også. Han fikk en liten gave fra NROF Vestoppland.

Så reiste vi inn til GSV leir hvor det igjen var tid for middag i messen – nydelig fredagstaco selvfølgelig.

Sosialt samvær på Messa

Etter middag var det øl-time sammen med unge sersjanter og fenriker i befalsmessa. Det som var annerledes nå enn ved forrige besøk var at nå hadde de unge befal med seg kone/samboer og barna til sosial samling etter endt uke. Det var nok en suksess for befalet å bli bedre kjent med hverandre og la barna leke sammen i nærvær av mødrene.

Gourmetmiddag 1 på Brattli

Vi reiste litt senere hjem til hytta i Brattliveien, dusj og klar for mat igjen hos lokalformann Nils Otto Pleym og hans kone Rigmor for en "enkel kveldsmat".

I tillegg hadde vi fått besøk av Frode Berg og fhv. grenseinspektør Ulf Mathiesen på hytta.

Denne første kvelden sammen med verten fikk vi som tradisjon servert kongekrabber som verten hadde kjøpt til oss. Han ga uttrykk for at når vi først var i Finnmark burde vi få smake på denne delikatessen – og det ble ikke bare en liten smak. Vi fikk spise så mye vi orket! I tillegg serverte han laks, salat og brød. Det ble en fantastisk kveld med god prat blant gode venner før la oss i hans hytte.

Lørdag 6. april spiste vi frokost på hytta før vi reiste opp til grenseovergangen på Storskog.

Besøk ved russergrensa

Da vi ikke hadde noe avtale med lokalt politi bega vi oss ikke helt bort til kontrollbygget nær selve grenselinja. Det var satt opp infoskilt om Schengen overgang, og det kun var reisende som kunne passere inn til grensestasjonen. Dette er det eneste godkjente grensepasseringssted på grensa mellom Russland og Norge. De obligatoriske bildene ved selve grensebommen, som blir åpnet og lukket av grensepersonell morgen og kveld, fikk vi dessverre ikke tatt som ved tidligere besøk.

Bøkfjordbrua på vei mot Storskog grensestasjon

På grensa

Vi fikk imidlertid kjøpt litt suvenirer i en kiosk utenfor gjerdene. Det var ikke så mange grensepasseringer hver dag lenger som tidligere år. De fleste som kom til grenseovergangen nå, kom i faste bussruter. Etterpå reiste vi opp en lokal veg til grensestolpe 197 og herfra så vi innover til Boris Gleb, og opp på et gammelt nedlagt OP-tårn.

Bilder fra utsikten ved Boris Gleb

Deretter reiste vi inn til Kirkenes og besøkte igjen Grenselandmuseet. Grenselandmuseet er i stor grad viet siste verdenskrig og de spesielle forhold som menneskene i Øst-Finnmark levde under, med

hyppige bombingler fra allierte fly, partisanvirksomhet og russiske troppers befrielse av regionen i oktober 1944. I sentrum av museet tronet et jagerfly som ble funnet i Sennagressvann i Sør-Varanger etter krigen og som er restaurert. I tillegg så vi oppbygde skyttergraver, og en del samiske gamle gjenstander, og en samisk kunstutstilling av John Savio. Lærerikt for en som ikke opplevde de krigsårene. Ikke minst var det fint å se på noen av syklene som nær 5000 asylsøkerne brukte over Storskog høsten 2015.

Nytt siden besøket i 2017 var Vegard Ulvangs premiesamling med pokaler og hans medaljer som stod utstilt i første etasje på museet. Vegard var som kjent født og oppvokst i Kirkenes.

Ut i felt

Etter en kort tur nedom sentrum, og kaianlegget dro vi til Pasvik grensestasjon. På denne nye fine grensestasjonen fikk vi en interessant brief, av stasjonssjef Nordmo. Vi fikk også informasjon om utdanningen av grensejegere og de store kravene som stilles til den enkelte soldat mht utholdenhet og selvstendighet. Hver grensestasjon er et lite samfunn hvor innsatsen fra den enkelte spiller en vesentlig rolle. Så var det omvisning i lokalene og vi fikk se på det nye flotte utstyret som grensesoldatene brukte. Vi fikk også servert lunsj i den store flotte felleskantina på grensestasjonen.

Så gikk vi bort til «verdens største gamme» som ligger 100 meter fra Pasvik grensestasjon. Her fikk vi

omvisning fra en kvinnelig soldat på grensestasjonen. Gamma er en kopi av en gamme som huset grensevaktene på 1930-tallet, og det var laget et lite lokalt museum i enden på gamma.

Snøscooterkjøring

Deretter bar det tilbake til hytta på Brattli, og omkladding til snøscooterutstyr for kjøring på elva. Tre av oss ble med på guidet tur på elva ved tidligere grenseinspektør Ulf Mathiesen. Vi kjørte patruljeløypa til grensevaktene på Pasvikelva. Først reiste vi opp til grensestolpe 169, med korte stopp underveis hvor Ulf orienterte om aktiviteter på begge sider av grensa. Så reiste vi sydover igjen. Vi ble orientert om hvor den pågrepne spionen ble pågrepet. Turen gikk så langt syd at vi var rett vest for Nikkel by. Etter dette gikk ferden hjem til hytta til Nils Otto etter nesten to timers kjøring i skogen og på isen.

Gourmet 2 på Brattli

Etter å ha fått en god dusj var det å innta middagsbordet hvor Ulf og Nils Otto hadde startet forberedelsene til kveldens høydepunkt. Vi hadde også fått tre gjester til kvelden på hytta.

Måltidet ble innledet med Kongens skål, før forretten ble servert. Innledningsvis startet måltidet med en forrett med gravet hvalbiff på vaffel med en saus av tyttebær og Crème Fraîche. Hovedretten som ble tilberedt i hytta var ytrefilet av reinsdyr med grønnsaker, poteter m.m. Til dessert ble det servert multe panna cotta. *Helt vidunderlig måltid.*

Etter maten gikk praten livlig rundt i salongen før vi gikk til sengs for å forberede en ny lang dag i Pasvik.

Forrett og hovedrett lørdag kveld

Besøk i OP-tårn og på kraftstasjonen/Pasvik Taiga

Etter frokost **søndag 7. april** reiste vi til OP-tårnet på Bjørnsundhøyden. Her ble vi møtt av en kvinnelig vaktleder Markhus fra Hardanger som ga oss en «tårnbrief» på en meget imponerende måte informerte om deres tjeneste i tårnet, vaktperioder, vaktoppdrag m.m. Her traff vi også en lokal soldat fra Gran om u.t. kjente fra før av. (verden er ikke så stor) Soldatene hadde sett oss kvelden før da i var på vår tur på snøscooter med Ulf sørover mot Nikkel.

Her benyttet vi anledningen til å se rett over til industribyen Nikkel med høye industripipene der, og mange installasjoner på russisk side. Et meget interessant besøk som ble avsluttet med nystekte vafler som nærmest er obligatorisk ved OP-besøk der.

Orden i skiparken utenfor OP-tårnet på Bjørnsundhøyden

Så reiste vi med bil, og fortsatte turen mot Skogfoss kraftstasjon – nå heter den Pasvik Kraft.

Vel framme på kraftstasjonen ble vi møtt av sjefen som ga en brief om kraftstasjonen, Pasvikvassdraget, om settefiskanlegget og driften av stedet nå. Han stilte seg åpen for spørsmål noe som gjorde at vi fikk en fin dialog og svar på det meste av det vi lurte på.

Etter omvisningen på Skogfoss reiste vi bort til Pasvik Taiga som er et 100 år gammelt gjestehus som ligger rett nord for kraftstasjonen. Dagens vertinne orienterte om stedet, og viste oss rundt i bygget. Herfra er det 5 mil fra Kirkenes sentrum og 112 meter fra Russland.

Skogfoss kraftstasjon

Så reiste vi opp til Pasvik grensestasjon hvor vi fikk servert middag i kantina. Etterpå reiste vi hjem til hytta, og folk begynte å pakke og forberede seg til hjemreisen.

Hjemreise og oppsummering

Mandag 8. april startet med en god frokost, og det fine været fortsatte. Vi ryddet og sjekket ut av Nils Otto og kona Rigmors hytte, før vi dro til flyplassen og sjekket inn bagasjen.

Deretter var det innlevering av utlånt utstyr på FLO lageret, før vi tok siste reise bort til Kirkenes Lufthavn Høybuktknoen. Kl. 1200 reiste vi sørover igjen med Norwegian i flott flyvær.

Turdeltakerne kunne oppsummere med at drøye fire dager i Sør-Varanger hadde gått fort, at det hadde vært interessant og opplevelsesrikt og at vi gjerne vil komme tilbake ved en senere anledning.

Reiselederen ga uttrykk for at han har fått så gode tilbakemeldinger at det ikke er noen grunn til at det ikke skulle bli tur også til neste år.

Operative brifer og faglige orienteringer fylte den intellektuelle delen av Kirkenesoppholdet for 5 NROF-medlemmer fra Sør-Norge på den årlige Kirkenesturen 4.- 8. april 2024. Møtet med representantene fra Kirkenessamfunnet gjorde årets tur til svært vellykket på alle fronter, ikke minst menneskelig, kulinarisk og naturmessig.

Best kjent ble vi med Nils Otto og Ulf i NROF Varanger. Vårt møte med dem i forbindelse med deres daglige virke, måltidene og i de sosiale lag hjemme i hytta hos Nils Otto eller ute i felten, er festet til vårt minne for lang, lang tid.

Disse unge grensevaktssoldatene vi møtte, gir oss god tro på norsk ungdom. Sterke, klare, dedikerte, oppvakte og svært høflige.

Orienteringene fra Grensekommisariatet, Politiet og ledelsen ved GSV var meget nyttige. Og overraskende var foredraget med Frode Berg sammen med andre NROF tilhørere på Grenselandsmusset torsdag kveld.

Nils Ottos nye hytte var vår base under dette oppholdet. En perle med meget gode fasiliteter like ved vannkanten ga oss et godt utgangspunkt for å kunne forflytte oss sørover og oppover Pasvikdalen. Søringer på snøscooter er sikkert et selsomt syn for de innfødte, men du verden så moro det var.

Uten vår driftige leder i NROF Vestoppland, maj. Tom Gjestvang ville ikke dette minnerike oppholdet i Kirkenes vært mulig. Hans kontaktnett fra sitt opphold i Kirkenes og alle turene etterpå, er helt unikt. Hovedlinjene i programmet var på plass før avreise, men med litt justeringer underveis gikk alt på skinner - alle programpostene kom inn i naturlig rekkefølge fulgt av et rikholdig historieregister.

Takk til alle vi møtte og bidro til en vellykket Kirkesnestur!

Stein Aksel Aaslund, Trond Myhrer, Arnfinn Vik og Bjørn Anders Hoff (referent)
